

Mia Laiho kok ym.

Kirjallinen kysymys koronaepidemian suojavarusteiden saatavuudesta, ohjeistuksesta ja kotimaisesta tuotannosta

Eduskunnan puhemiehelle

Terveystieteiden tutkimuskeskuksessa käytettävien suojavarusteiden riittävyys on ollut iso huolenaihe koko koronaepidemian ajan. Sairaaloitten ja avoterveydenhuollon suojavarusteet ja erityisesti suu-nenäsuojat ja FFP2- ja FFP3-maskit sekä suojatakit alkoivat olla lopussa jo maaliskuun puolessa välissä. Suomen varmuusvarastot jouduttiin avaamaan kovan kysynnän takia 23.3.2020. Kansalaisille ja työntekijöille annettiin ymmärtää, että suojavarusteita riittää. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen ammattilaiset ovat olleet kuitenkin hämmennyksissään ja peloissaan, kun kentällä on jatkuvia puutteita suojavarusteista ja ohjeita jouduttu muuttamaan suojavarusteiden puutteiden takia. Sen lisäksi, että suojavarusteet uhkaavat loppua, STM:n tasolta tulee epäselviä ja muuttuvia ohjeistuksia suojavarusteiden käytöstä. Suojavarusteiden tarve, ohjeistus ja saatavuus eivät kohtaa.

Vakava esimerkki ohjeiden sekavuudesta on vanhusten kotihoito, jonne on annettu jatkuvasti muuttuvia ohjeita. Ministeri Kiuru linjasi 19.3, että kotihoidon henkilöstön asiakaskäynneillä tulee suojautua kertakäyttöisillä hengitystiesuojaimilla. Seuraavana päivänä STM julkaisi ohjeen, jonka mukaan suojautumisesta päättäisivätkin työnantajat. Seuraavalla viikolla STM linjasi, että suusuojaimia pitää käyttää asiakaskäynneillä ja hengitystieinfektiopotilaiden hoidossa käsinienkin käyttö olisi pakollista. Myöhemmin samana päivänä linjattiin, että hengityssuojaimia käytetään omakohtaisen riskiarvion perusteella ja käsihygieniä riittää, jos asiakkaalla ei ole hengitystieinfektiota.

31.3. STM tiedotti jälleen uudesta ohjeesta, jonka mukaan terveiden ja oireettomien asiakkaiden kanssa voidaan käyttää kertakäyttöistä kirurgista suu-nenäsuojusta tai kertakäyttöistä kankaista suojainta, esimerkiksi huivia. Kankaista suojainta käytetään vain kerran ja se pestään tai hävitetään käytön jälkeen. Samalla tavalla on toimittava riskiryhmiin kuuluvien vammaisten henkilöiden henkilökohtaisessa avussa. Ohje koski myös tehostettua palveluasumista.

Sairaaloitten suojavarusteiden varastot ovat kuitenkin loppumassa. Suojavarusteiden suojamääriä tai edes arvioita suojavarusteiden riittävydestä ei kerrota. Kuten julkisuuteen on kerrottu, varmuusvarastot aukaistiin 23.3.2020. Niiden ei tietenkään oleteta kestävän ikuisesti, vaan varmuusvaraston avulla voidaan pelata lisäaikaa siihen, että tuotannosta saadaan lisää tavaraa markkinoille.

Nyt olisikin korkea aika selvittää, kuinka kauan suojavälineitä on ja mistä niitä voidaan saada lisää niin, ettei yksikään yksikkö julkisella tai yksityisellä puolella joudu hoitamaan potilaita ilman

Kirjallinen kysymys KK 256/2020 vp

kunnollisia suojavaarusteita. Suojavaarusteiden riittävyydestä ei puhuta, vaikka se on erittäin oleellinen tieto varusteiden riittävyyden suunnittelun kannalta. Hyvinvointiala HALI on julkisesti epäillyt suojavaarusteiden riittävyyttä. HALIn tiedotteen mukaan ministeriön nykyisillä suojausohjeilla suojaajia ei riitä todelliseen tarpeeseen julkisella eikä yksityisellä sektorilla, eikä mahdollisuuksia ohjeen mukaiseen suojautumiseen todellisuudessa ole.

Myös HUS:in diagnostiikkajohtaja Lasse Lehtonen on tuonut esille, että valtiohallinto ei ole kertonut suojavaarusteiden kulutusmääriä tai tarvearviota epidemia-ajalle. Hänen laskelmiensa mukaan sosiaali- ja terveysalalla työskentelee Suomessa yli 300 000 henkilöä. Jos jokainen heistä vaihtaa kirurgisen maskin kaksi kertaa päivässä, maskeja kuluu lähes miljoona kappaletta päivässä. Ennakoidun 4–6 kuukauden kestoisen epidemian ajaksi tarvittaisiin tuolle henkilöstölle jopa 180 miljoonaa kirurgista maskia.

Vallitsevassa tilanteessa on paljon vaaranpaikkoja. Terveystieteiden ammattilaisten työsuojelu ja työturvallisuus vaarantuu, jos riittäviä varusteita ei voida taata. Tartuntatautilain mukaan asiakkaiden ja työntekijöiden riittävästä suojauksesta ja ohjeistuksesta on huolehdittava. Työnantajan lakisääteiset velvoitteet työsuojelusta ja tarvittavista työ- ja suojavaarusteista koskevat myös koronaepidemian aikaa. Viime päivinä muun muassa kotihoidon varustukset ovat olleet riittämättömiä. Vaikka ohjeita on hoitajille annettu, yksiköissä ei ole riittävästi varusteita. Tämä ongelma on ympärivuorokautisen hoivan sekä kotihoidon lisäksi tehoilla, päivystyksissä ja osastoilla. Suomen tehohoitopaikkojen ja eturintamalla työskentelevien sairaanhoitajien ja lääkäreiden määrää ei pystytä kasvattamaan sairastuneiden lisääntyessä, jos henkilökunnalle ei ole tarjota asianmukaisia suojavaarusteita.

Tähän asiaan ovat kiinnittäneet huomiota monet ammattiliitot ja järjestöt, kuten Sairaanhoitajaliitto, Nuorten lääkäreiden yhdistys, Super, Tehy ja Lääkäriliitto. Jos työntekijöitä voidaan määrätä töihin, tulee heidän työturvallisuudestaan myös huolehtia. Myös tartuntatautilain mukaan asianmukaisesta suojavaarusteuksesta on huolehdittava, oli sitten kyse asiakkaista tai työntekijöistä. Jotta esimerkiksi vanhuksia ja riskiryhmiä voidaan riittävästi suojata, on hoitohenkilökunnalla oltava asianmukaiset varusteet. Kyseessä on erittäin herkästi tarttuva yleisvaarallinen tartuntatauti.

Suojausohjeiden täytyy olla selkeitä ja yhteneviä, ja jos ohjeita annetaan, tulee suojausohjeiden riittävyydestä huolehtia tasapuolisesti sekä julkisella että yksityisellä sektorilla.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kirjallinen kysymys KK 256/2020 vp

*Mikä on suojarusteiden todellinen tilanne Suomessa,
miten pitkäksi aikaa varmuusvarastot riittävät ja onko niihin saatu jo täydennystä,
mistä Suomeen on tilattu suojarusteita ja millaisia määriä,
onko kotimainen tuotanto jo käynnistynyt,
jos kotimainen tuotanto on käynnistynyt, onko hyödynnetty kaikki mahdolliset suojarustevä-
rkeiden valmistajat turvaamaan suojarustetarvetta,
miten sairaanhoitopiirejä on ohjeistettu jakamaan suojarusteita,
miten ministeriö valvoo, että STM:n antamia suojarusteohteistuksia noudatetaan kentäl-
lä,
jaetaanko suojarusteita varmuusvarastoista sekä julkiselle että yksityiselle terveyden-
huollolle, jotka osallistuvat koronaepäilypotilaiden hoitoon, ja
tekevätkö aluehallintovirastot tarkastuksia suojarusteohteistusten noudattamisen osal-
ta?*

Helsingissä 7.4.2020

Mia Laiho kok
Arto Satonen kok
Elina Lepomäki kok
Timo Heinonen kok
Anne-Mari Virolainen kok
Kari Tolvanen kok
Wille Rydman kok
Anna-Kaisa Ikonen kok
Sari Sarkomaa kok